Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ofgang afn Dnyeper

Markiš, Perec D.
מאַרקיש, פּערעץ

Mosḳṿe, 1937

24

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8240

Visual Library

24

צו טומל איז מען צוגעווינט,
צו שטורעם און צו בליץ;
אוי, פלאַ־ערדיקע צוגווינטן,
אוי, צוגווינטן פון היץ!

א שטאָלטנע און א ריזיקע,
מיט קוימענס און מיט ברי,
זי נענטערט זיך, אָט איז זי שוין
די נײַע קיך־פאבריק!

מ׳האָט אומגעוואָרפן דרײַ מאָל שוין,
פארגרעסערט זי אינדרײַען, —
נ׳זי קאָן אלץ ניט ארײַננעמען
דאָס בויענדיקע כאַיל.

איז מעסט זי מיט דער הרעבליע זיך
און צויבער־דאמפ זי שפארט:
ווער מער אפ זיי ס׳געוועלטיקט דאָ,
ווער מער ס׳האָט אפ זיי מאכט!

ס׳איז אינווייניק פאנאנדערטיילט,
אפ לענג און אפ דער ברייט,
און אופשריפטן גרויסארטיקע
געריכטנדיק געגרייט.

עס שווענקען זיך די לעפל דאָ,
די גאָפלען און ס׳געפעס;
און אָפגעדרייט, צעעפנטע
די קראנען קרייען פעסט!

אין ווײַסע צימערס ליידיקע
די קיך־מײַסטערס — געשטרעקט, —
דאָרט ווארפן זיך אפ פריידיקעס
ווי נ׳פריילעכן געשלעג!

ס׳דערקאָכן זיך אליין שוין דאָרט
געריכטן — רוי־און־בלוי;
עס מאָרדעווען די פליישן זיך,
דער באָרשטש פון קעסלען לויפט.

אין פראָנט ז׳די קיך ארומגעקלעפט
פון אונטן ביז ארופ,

מיט מעלדונגען, פאַרטרונקענע
פון שווייסיק־פעטער לופט.

עס זעצט פון איר א ווארעמקייט.
און שמעקעדיקס — פארטייט;
און נאָזלעכער צופארעטע
צעפליגלען זיך פון ווייט.

נאָר ניט בא קיינע מעלדונגען
פארקלעפטע און פארקלאפט —
אצינדער קיינער שטעלט זיך ניט,
שטעלט קיינער זיך ניט אָפּ.

עס הערט זיך אזא פאָדערונג
מיט פויסטיקן געסטארטש:
— וואָס איז עס פאר א האָדעווען?
— וואָס איז עס פאר א כארטש?

נאָר אלעמען פארלישעט דאָרט
אווראָם־הערשס געשריי:
— פארוואָס האָט מען קיין טישטעכער
צו טישן ניט געגרייט? —

עס זיינען קעכערס הייזעריק,
עס זיינען קעכערס רויט;
און איינער שטייט און בייזערט זיך,
און איינער שיט מיט שרויט:

— וואָס נאָכ? — טוט ער א מאָרדעווע, —
וואַס נאַכ? — גיט ער א ליש, —
איר ווילט ניט, איז אוואדע גוט!
נישט איז נישט! —

די קנעפּלעכ אימ צעשפּיליען זיכ,
דעמ שטערנ ער ווישט:
— אינ דר׳היימ וועלנ איַיכ פּילנעווענ
די וויַיבער בא דעמ טיש! —

גיט אווראָמ־הערש א הייב זיכ אופ.
א כוואליע פונעמ יאמ:
— היי, האלט דאָרטנ קיינ רעדע ניט,
בייגלבאָק! דו טאמ! —

די פּליאמעס אימ צעטרייסלענ זיכ,
די אויגנ — רויט, צעמישט:
— אָט דאָ איז זי, מיַינ היימ, אצינד!
אָט דאָ איז איצט מיַינ טיש! —

אונ ס׳מישט דער קעכער ווידער שוינ
די קעסלענ אונ די טעפּ;
די קוילעס די געוויטערשע
אוועק זיַינענ אינ דניעפּ.

ער מישט אזוי ס׳צעריבענע,
פארזוכט, אונ בלאָזט, אונ פּאָכט,

ער בראָקט ארײַנ א ציבעלֿע,
אונ בראָקט ארײַנ א וואָרט:

— עס לוינט זיכ דיר צו ברענגענ דאָ...—
פונ מוילֿ בא אים זיכ צאפט:
— אוקראַינער גיב ווארעניקעס,
אונ בלֿינעס — דעמ קאצאפ!

נ׳פאר יידנ עפשער קאָכנ נאָכ
דאָ שאבעסדיקע פיש...
צערעפּעטע, צעקראָכענע, —
נישט איז נישט! —

ער קוקט — פאראנ צ׳איז עמעצער,
אונ מיטנ מוילֿ ער מישט:
— אָט דאָ איז זי... זײַנ היימ אצינד...
אָט דאָ איז... איצט זײַנ טיש!..—

געקומענ איז מאָדעסטאָוונע,
געשטעלֿט זיכ אפנ קיכ;
אונ אלֿעמענ א מעסט געטאָנ
שנײַדנדיק אונ גיכ...

די קעכערס האָט זי אָנטאָנ זיכ
געהייסנ שנעלֿ,
זיי זאָלֿנ זיכ ניט פלֿאָנטערנ
אונ ווארטנ איר באפעל.

געקומען זײַנען יונגפרויען
מאָדעסטאָוונען צו הילף;
פרײלעכע און מונטערע,
אין װײַסינקן — געהילט.

מאָדעסטאָוונע אין צאָרן איז,
צו קיינעם ניט קיין וואָרט,
נאָר צוועלף פרויען־פּאָרן זיך
צעשטעלט אף זייער אָרט.

א זאָט געטאָן פונסנײַ האָבן
די קעסלען מיטאמאָל,
מע רייניקט זיי אין אײַלעניש
צו עטלעכע מאָל.

און ס׳האָט פונסנײַ א שמעק געטאָן
מיט שפּײַז געשמאק און פריש;
און יונגפרויען צעגלעקלטע
געגרייט האָבן צום טיש.

★

זיצט מענ צעוואָרפנ באמ טיש, ווי פארסאָפּעט געקומענע רײַטער,
וואָס זײַנענ אָט נאָרוואָס אראָפּ פונ די הייסע צעווארעמטע פערד;
עס בלײַבנ די באקנ, ווי מאָנ, אונ עס צוויטענ די קאָרענע בערד,
אונ אלטע בודיאָנאָווקעס בונטע צומ הימל זיכ רײַסנ אונ טײַטלענ.

עס הייבט זיכ אלײנ צו די מײַלער דער דעמבענער טיש אופּ;
ער הייבט זיכ אלײנ אפּ דער פארע פונ הייסער, פונ פלאמיקער שפּײַז;
מיט נאָזלעכער פּרוּווט מענ דאָס ברויט דאָרט, נאָכ אײדער מע בײַסט,
אונ ס'דאכט: — וואָראָזשביטנ פארשפּרייטנ אפּ טישנ פארשפּראָכענעמ קישעפּ.

מע זיצט אונ מע בלאָזט אינ די קאשעס, ווי נ'פלאמיקע שײַטערס,
מע בלאָזט אפּ א קאָל אינ דער הייכ, אונ ס'איז הויכ די דערקוויקונג,
אונ קאלט ווערט די פלאמיקע שפּײַז אפּ א סאזשענ די ווײַט דאָרט,
אונ אײנער דעמ צווייטנ מיט ווינטנ מיט ווארעמע וויקלט.

ס'איז זעטונג. ס'איז לעבנ. ס'איז יעטווידנס אייגנס באזונדער.
ס'איז גוט. ס'איז פונ זונ אונ פונ זײַנ דער באוועג,
צו יעטווידנ קײַ זײַנענ טויזנטער כיישעקס מיט אָפענע מײַלער געשטרעקט,
אונ יעטווידער שלונג איז א טראָג אינ דער הייכ, וואָס איז העכער פונ
ווונדער.

מע טרײַבט אימ, דעמ הונגער, מע טרײַבט אימ מיט זאפּטיקע בײַטשנ,
מע טרײַבט אימ מיט זאפּטיקנ כראָמק, ווי א הײשעריק אָפּ פונעמ פעלד;
סע קלינגט אונ סע רוישט, אונ ס'געשריי אפּ געזאנג מע פארבײַט שוינ,
אונ ס'וויגט זיכ די פרייד, אונ פארשיקערט, אונ טרײַבט, אונ באפעלט.

אונ פײַערלעכ איז דאָס געזאנג, אונ דער רויש איז גרויסארטיק.
מע נעמט זי, די זעט, ווי א פעסטונג, מע פײַערט זי, ווי אנ ארײַנמארש;

די וואָנצעס מיט אָנגעבראָקט ברויט אין די זײַטן פארשארט מען —
צו צוויי און צו דרײַ מאָל!

מע שטערט איינס דעם צווייטן. און ס׳גיבן זיך פלייצעס אָן פלייצעס א טאָרע,
און ס׳גיבן די קעפּ די פארשוויצטע פון זײַטן צו זײַטן א קער, —
די היטלען אליין זיך פארוקן אף דעמבענע פאלדן פון קערק,
און אופגעלייגט נעמט מען נאָך ברויט פון די אייגענע טאָרבעס.

און ברויט שטעלט מען אונטער באַם טראָגן די לעפל צו מײַלער צעגליטע.
קיין טראָפּן ניט גיין זאָל לעיבער, — מע טראָגט, ס׳איז א פּאכעד;
און ס׳גיסט זיך א קרעפטיקע זעט אין די גלידער,
און ס׳גיסט זיך ארײַן אינעם בלוט אין צעפּארעטן.

ס׳צעבליט זיך די וועלט אין די קרײַזן פון צינענע טעלערס,
עס גיסן די אויגן זיך אָן מיט צעפּארעטן כיישעק;
פאנאנדערגיין זאָלן זיך וועגט און עס זאָלן זיך אופהייבן סטעליעס,
און ס׳זײַנען באגערן — באגינענס! און ס׳זײַנען באגינענס — פליישיק!

מע הערט, ווי סע פליוסקען די באָרשטשן אדורך איבער מאָגנס צעברענטע,
מע הערט, ווי סע שוועבקען די אינגעווײדס שווער זיך,
און ס׳קוקן געמאָלטע פּאָרטרעטן אראָפּ פון די ווענט דאָרט,
געמאָלטע פּאָרטרעטן פון פירער, געמאָלטע פּאָרטרעטן פון העלדן.

זיי זײַנען דאָ איינע אליין אף די ווענט, און זיי קומען איניינעם מיט אלע,
זיי קומען זיך צוהערן, ווער סע באקלאָגט זיך און ווער סע מען ס׳טוט ווי דאָ,
און ס׳דאכט: עס באוועגן די ליפּן זיך מילד בא דעם כאוועד סטאלין,
אָט וועט ער פון בילד זיך א ריס טאָן און אויסשמייכלען פריילעך: כאווײַרים!

נאָר ס'לאָדנ זיכ טישנ מיט גרעטשענע קאשעס אונ הירזשנ,
מע סטאסעוועט קאָרענע ברויטנ — צעשניטענע שטיקער אונ גאנצע,
אונ ס'דאכט זיכ אָט וועט וואָראָשילאָווס צעווארעמטער פערד זיכ צעהירזשענ,
פארייַסנ די מאָרדע אונ דאָ אפנ אָרט זיכ צעטאנצנ!

אונ ס'טוט נאָכ אזוי אווראָמ־הערש, צווישנ איינ זיפצ אונ צווייטנ,
א קוק א פארשטעלטנ אזא אפ דעמ פארביקנ לייַוונט פונ לענינ;
ער קוקט אונ ער זעט ניט — ווו הייבט ער זיכ אָנ. ווו פארגייט ער...
ער האָט אימ, ווי ס'דארפ צו זייַנ, קיינמאָל אזוי ניט געזענ נאָכ...

אינ דרויסנ, אפ דניעפער — בעטאָנענע ביטנ זיכ באָמבלענ,
אינלופטנ זיכ ווארפנ, ווי פיש, די צעזונגענע קראנענ;
קוקט אווראָמ־הערש אונ ער טראכט: איז אפ וועמענ זשע כאפט ער דעמ אָנבליק?
א היימישער, טראכט ער, אזא, נאָר שווער זיכ אצינד צו דערמאנענ...

אנטקעגנ זיצט זשוק. ער איז בייז אונ פארכווישעכט.
ער קוקט ניט צו קיינעמ. ער עסט אזוי גרויזאמ;
אונ מיט ניט־צעקייַעטנ ביסנ אינ מויל אינעמ פליישיקס,
איז שלעפט ער ארויס זייַנ פאָרטרעט פונ די וואטענע הויזנ,

ער קוקט אפ אימ לאנג אונ באדאכט,
ער גיט אימ פונ אויבנ ארונטער א וויש מיטנ ארבל:
— ווו איז פארפלויגנ די זיסע מאכנאָוישע נאכט?
ווער האָט פונ פאָרטרעט אימ פארלאָשנ די גאָלדענע פארבנ?

נ'באמ טיש א געזאנג איז פונ גלעזער אונ טעלער,
ווי שווערדנ זיי שלייַפנ זיכ מונטער אונ גלאָקיק;

צעסארפעטע גלעזער מיט טיי אפנ טיש זיכ צעשטעלנ,
און ציגעלעכ צוקער אינ פינגער זיכ האקנ אונ בראָקנ.

און צוריק לייגט דאָרט זשוק זייַנ פאָרטרעט אינ די וואטענע הויזנ,
ער נעמט א גלאָז טיי אינ דער האנט אונ — א טרישטש אזא טויבער,
ווי צוקער געכראָמקעט וואָלט ער מיט די הענט מיט די בלויזע.
און צעמאָלט עס, דאָס גלאָז, און צעמאָלט עס אפ שטויבנ.

און ווענ אפנ בילד אווראָם־הערש איז פארקוקט אונ פאראָטעמט,
שיט זשוק אימ אריַינ אינ דער טיי דאָס צעריבענע גלאָז אינדערמיטנ:
— נו, טרינק, אווראָם־הערש, ס'איז שוינ קאלט... און צעמיש... צעקאָלאָטע,
און זאָל זי דיר אויכ וויל באקומענ, די טיי, נאָכנ מיטיק!..